

Doe & ontdek-gids

WATERBAZEN WANDELINGEN

START

Zet deze mobiele PDF op je telefoon en ga op pad!

- 1** Kies waar je gaat wandelen: op de dijk, in de natuur of in de stad.
 - 2** Kies onderweg de opdrachten en weetjes waar je mee aan de slag wil.
 - 3** Hoe meer opdrachten je doet, hoe meer je een Waterbaas wordt!
- Opdrachten met dit icoontje zijn extra leuk voor kinderen.

.....

Let op: je kunt altijd terug naar de startpagina met de knop rechtsboven in de roze balk

.....

Kies waar je gaat wandelen.

> OP DE DIJK

> IN DE NATUUR

> IN DE STAD

Waterschappen zorgen voor schoon en voldoende water én voor veilige dijken. Wist je dat meer dan de helft van ons land regelmatig onder water zou lopen zonder onze dijken en duinen?

Waterschappen beschermen Nederland tegen overstromingen. Dat doen ze door het versterken van de dijken en door ruimte te maken voor rivieren.

Kies een opdracht Op de dijk en word een Waterbaas!

1

→ Een dijk van een dijkwachter

2

→ Hoe hoog komt het water?

3

→ Help het waterschap!

4

→ Waterweetje: bloemrijke dijken

5

→ Spot de plant!

6

→ Waterweetje: dijkenmarathon

7

→ Waterweetje: vaak nieuws?

8

→ Waterweetje: pas op, superstorm!

9

→ Waterweetje: stokje in de dijk?

10

→ Waterbazenselfie!

Kies zelf de opdrachten en de volgorde!

NAAR OPDRACHTEN – NATUUR

NAAR OPDRACHTEN – STAD

1

Een dijk van een dijkwachter

Een dijkwachter controleert de dijken en kijkt of deze onderhoud nodig hebben.

Check tijdens jouw wandeling de dijk! Scheuren of andere schade aan een dijk kun je herkennen door te letten op opvallende dingen. Zoals een gat, opbolling, verzakking of natte of kale plekken. Of een dierenhol, afgraving of losliggende stenen.

Wie weet red jij Nederland wel van de volgende overstroming, Waterbaas!

2

Hoe hoog komt het water?

Wist je dat de dijken rivier- en zeewater tegenhouden zodat Nederland niet overstroomt?

Zonder dijken zou het water een stuk hoger staan en zou een groot deel van Nederland overstromen.

.....

Ga naar overstroomik.nl en check hoe hoog het water bij jou zou komen zonder dijken.

.....

Je bent weer goed op de hoogte,
Waterbaas!

3

Help het waterschap!

Het waterschap zorgt voor de dijken en voor het water om jou heen en jij kan helpen!

Raap tijdens je wandeling al het afval dat je tegenkomt op en gooi het in de vuilnisbak. Zo houden we de natuur en het water schoon!

Goed bezig, Waterbaas!

VERDER MET OPDRACHTEN – DIJK

4

Waterweetje: bloemrijke dijken

Kijk eens goed: hoe ziet de dijk eruit waar je over of langs wandelt?

.....

Een dijk bestaat vaak uit een kern van zand en een kleilaag voorzien van een bekleding. Zoals steen of asfalt. Maar veel dijken in Nederland hebben zachte, groene bekledingen.

Het wortelsysteem van de grassen en kruiden maakt de dijk bestendiger tegen erosie én beter bestendig tegen weersextremen als hoosbuien en droogte.

Bloemrijke dijken maken dus niet alleen mensen en dieren blij, maar dragen ook bij aan veilige dijken!

5

Spot de plant!

Is er een weg, een gebouw, natuur?

Waar ligt de dijk waar jij op loopt?

En wat vind je op en rond de dijk?

Help ons planten spotten.

Kan jij deze plantjes vinden tijdens jouw wandeling?

1. Brandnetel
2. Weegbree
3. Paardenbloem
4. Gele plomp
5. Lisdoddes
6. Kattenstaart

Succes met spotten, Waterbaas!

1

2

3

4

5

6

6

Waterweetje: dijkenmarathon

Nederland kent veel dijken. Om ervoor te zorgen dat deze dijken de gevolgen van klimaatverandering het hoofd kunnen bieden, worden ze regelmatig gecontroleerd. Wil je alle dijken bewandelen? Dan moet je bijna 28 miljoen stappen zetten!

.....

Hoeveel kilometer dijk heeft Nederland (ongeveer)?

- A. 22.000
- B. 17.000
- C. 12.000

[> Check je antwoord](#)

7

Waterweetje: veek nieuws?

Zie jij drijvend afval in de zee of rivier?

.....

Dat noemen we veek, of ook wel deek of daak. Het kan afval zijn uit de natuur (bijvoorbeeld zeewier of takken die bij een storm in het water zijn gewaaid) of afval dat mensen in het water gooien. Veek dat op dijken aanspoelt moet worden opgeruimd, omdat het schade kan aanbrengen aan de dijk. Veek wordt verzameld en afgevoerd.

.....

Haal jij grote takken uit het water en hou jij je afval bij je om veek in het water te voorkomen? Dan ben je een echte Waterbaas!

8

Waterweetje: pas op, superstorm!

Om ons tegen het water van de zee en rivieren te beschermen bouwen Nederlanders al eeuwenlang dijken. De dijken moeten stevig genoeg zijn voor de zwaarste stormen. De dijken kunnen een zogenaamde ‘superstorm’ tegenhouden. Hoe vaak kan zo’n superstorm gemiddeld voorkomen?

- A. Ieder jaar
- B. Iedere 100 jaar
- C. Iedere 10.000 jaar

[> Check je antwoord](#)

9

Waterweetje: stokje in de dijk?

Zie je een stokje met een oranje vlaggetje er bovenop in de dijk?

.....

Dit zijn markeringen van vangkooien of klemmen voor muskus- of beverratten. Het zijn diersoorten die hier van oorsprong niet voorkomen. Ze worden gevangen door de waterschappen omdat ze gaten, gangen en holen graven. Dat maakt de dijken en kades zwak. De klemmen worden gemarkeerd door kleine oranje vlaggetjes op een bamboestokje.

.....

Een echte Waterbaas laat de stokjes natuurlijk staan!

.....

VERDER MET OPDRACHTEN – DIJK

10

Waterbazenselfie!

Goed bezig, Waterbaas!

.....

Laat anderen weten dat je meedoet aan de Waterbazen Wandelingen. Maak een foto en plaats een selfie op je social media met de hashtag #WatEenWaterbaas

.....

Misschien doen je vrienden wel mee en komen er nog veel meer Waterbazen in Nederland!

.....

VERDER MET OPDRACHTEN – DIJK

In de natuur

Waterschappen zorgen voor veilige dijken, voldoende water en schoon water in sloten, rivieren, meren en beken. En daar heb jij iedere dag mee te maken.

Als jij de wc doorspoelt, komt het water terecht bij de rioolwaterzuiveringen van de waterschappen. Ze maken het water schoon, zodat het weer terug kan naar de rivieren.

Ook houden de waterschappen de waterkwaliteit in de gaten. Ze maaien oevers en baggeren sloten, zodat het water helder kan blijven stromen.

Kies een opdracht In de natuur en word een Waterbaas!

1

⇒ Onderzoek de waterkwaliteit!

2

⇒ Help het waterschap!

3

⇒ Waterweetje: wat een bagger!

4

⇒ Speurneuzen gezocht!

5

⇒ Woordenwaterval

6

⇒ N.A.P.

7

⇒ Richt je pijlen op het peil!

8

⇒ Waterschapsbestuurder worden?

9

⇒ Zoek de verschillen!

10

⇒ Waterbazenselfie!

Kies zelf de opdrachten en de volgorde!

NAAR OPDRACHTEN – DIJK

NAAR OPDRACHTEN – STAD

1

Onderzoek de waterkwaliteit!

Loop naar de waterkant en onderzoek zelf de waterkwaliteit.

Is het water schoon? Is het helder of troebel? Hoe ruikt het?

Hoe meer verschillende soorten dieren en planten je ziet, hoe schoner het water. Ook de hoeveelheid zuurstof in het water is belangrijk.

[> Lees verder.](#)

Wat zie je?

- Ik zie alleen waterdieren die boven water ademen. Daarom denk ik dat er weinig zuurstof in het water zit. Dat betekent dat het water niet zo gezond is.
- Ik zie waterdieren die boven water ademen en ook waterdieren die onder water ademen. Daarom denk ik dat er genoeg zuurstof in het water zit. Dat betekent dat het water best ‘natuurlijk schoon’ is.
- Ik zie veel waterdieren die onder water ademen. Daarom denk ik dat er veel zuurstof in het water zit. Dat betekent dat het water heel ‘natuurlijk schoon’ is.

.....
Goed onderzocht, Waterbaas!

2

Help het waterschap!

Het waterschap zorgt voor de dijken en voor het water om jou heen en jij kan helpen!

Raap tijdens je wandeling al het afval dat je tegenkomt op en gooi het in de vuilnisbak. Zo houden we de natuur en het water schoon!

Goed bezig, Waterbaas!

3

Waterweetje: wat een bagger!

Het waterschap en landeigenaren verwijderen regelmatig de bagger (modder/smurrie) die op de bodem van de sloot ligt. Waarom haalt het waterschap deze bagger weg?

- A. Om de sloot te verdiepen
- B. Om te zorgen voor meer zuurstof in het water
- C. Om te zorgen voor meer licht in het water

[> Check je antwoord](#)

4

Speurneuzen gezocht!

Ben jij een goede speurneus?

.....

Let dan goed op alle waterdieren en waterplanten die je in of langs het water tegenkomt.

Als er veel verschillende diertjes en planten in het water voorkomen, is het water waarschijnlijk heel ‘natuurlijk schoon’.

.....

Met de zoekkaarten kan je de namen van diertjes en planten die je nog niet kent opzoeken:

- [Waterdiertjes zoekkaart](#)
 - [Waterplanten zoekkaart](#)
-

Hoeveel kende jij er al, Waterbaas?

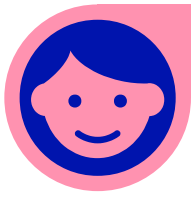

5

Woordenwaternival

Bedenk al wandelend zoveel mogelijk spreekwoorden waar ‘water’ in voorkomt.

Op hoeveel spreekwoorden kom je?
En ken je de betekenis?

En als je samen wandelt: wie kent de meeste? Die is de grootste Waterbaas!

[>Check je antwoord](#)

6

N.A.P.

Als echte Waterbaas, weet je vast waar de afkorting NAP voor staat:

- A. Nieuw Amsterdams Peil
- B. Normaal Amsterdams Peil
- C. Nederlands Algemeen Peil

[> Check je antwoord](#)

7

Richt je pijlen op het peil!

Waterschappers houden het waterpeil in een gebied op de juiste hoogte, met behulp van stuwen, sluizen en gemalen. Zodat er niet teveel en niet te weinig water is voor de natuur, de boeren, de bedrijven en de bewoners in de buurt.

Op een peilschaal kun je de hoogte van het water aflezen. De hoogte wordt weergegeven in de eenheid meters ten opzichte van NAP.

Zoek een peilschaal, Waterbaas! Misschien kom je er tijdens het wandelen langs het water één tegen. Zo zien ze eruit:

8

Waterschapsbestuurder worden?

Meningen verschillen. Ook over het ideale waterpeil in een gebied.

- Kijk al wandelend om je heen: valt het je op dat de waterstand verschilt op verschillende plekken?
- Over de hoogte van de peilen op elke plek in het gebied van een waterschap wordt besloten door het waterschapsbestuur. En dat levert vaak best wat discussie op.
- Denk je eens in dat je in het bestuur van een waterschap zit. Wat zijn voor de volgende mensen de gevolgen van een hoog waterpeil? En van een laag waterpeil?
- Huizenbouwer
- Aardappelboer
- Eigenaar kanobedrijf
- Boer met koeien
- Natuurbeheerder

[> Check je antwoord](#)

9

Zoek de verschillen!

Kijk om je heen. Zie jij het verschil tussen een sloot of een beek?

- Een sloot is door de mens gemaakt, een beek door de natuur.
- Een sloot is recht, een beek kronkelt vaak.
- Beken ontstaan uit een bron waar grondwater vanzelf aan de oppervlakte komt. Al kronkelend zoekt een beek zijn weg naar lagere gebieden.
- Sloten worden door de mens gemaakt om water naar een gebied te brengen of juist weg te laten stromen.

Weer wat geleerd, Waterbaas!

10

Waterbazenselfie!

Goed bezig, Waterbaas!

.....

Laat anderen weten dat je meedoet aan de Waterbazen Wandelingen. Maak een foto en plaats een selfie op je sociale media met de hashtag #WatEenWaterbaas

.....

Misschien doen je vrienden wel mee en komen er nog veel meer Waterbazen in Nederland!

Veilige dijken, schoon en voldoende water. Daar werken de waterschappen aan. Bijvoorbeeld door water op te slaan in tijden van droogte en het water af te voeren als het veel regent.

Steeds vaker laten hoosbuien de straten in de stad vollopen. Of hebben bomen en planten het zwaar tijdens droge, hete zomers. Waterschappen maken extra waterbergingsgebieden in de stad, zodat het water weg kan bij een hoosbui. En ze helpen mee om

bijvoorbeeld schoolpleinen te vergroenen. Zodat we minder last hebben van hitte en droogte. Niet teveel én niet te weinig water, dat is de kunst!

Kies een opdracht In de stad en word een Waterbaas!

1

⇒ De vloer is water!

2

⇒ Help het waterschap!

3

⇒ Welke tuin wint?

4

⇒ Vind een ton!

5

⇒ Tegeltelling

6

⇒ Pleinspotten

7

⇒ Waterweetje

8

⇒ Wie-wat-wadi?

9

⇒ Weeralarm!

10

⇒ Waterbazenselfie!

Kies zelf de opdrachten en
de volgorde!

NAAR OPDRACHTEN – DIJK

NAAR OPDRACHTEN – NATUUR

1

De vloer is water!

Wil je het wandelen wat spannender maken? Roep “De vloer is water!” en iedereen moet binnen 5 seconden op een plek staan waar ze geen natte voeten kunnen krijgen bij een hoosbui.

.....

Doe dit op een moment waarop niemand het verwacht, zodat je een voorsprong hebt. Wie heeft aan het einde van de wandeling nog steeds geen natte sokken?

.....

Dat is de grootste Waterbaas!

2

Help het waterschap!

Het waterschap zorgt voor de dijken en voor het water om jou heen en jij kan helpen!

Raap tijdens je wandeling al het afval dat je tegenkomt op en gooi het in de vuilnisbak. Zo houden we de natuur en het water schoon!

Goed bezig, Waterbaas!

3

Welke tuin wint?

Jij bent de jury! Beoordeel de tuinen die je onderweg tegenkomt: wat is de meest watervriendelijke tuin?

Bij een watervriendelijke tuin zie je bijvoorbeeld: veel groen, weinig tegels, een regenton, een groene gevel, een heg in plaats van een schutting, een grindpad in plaats van een oprit van tegels, een regenwatervijver en...?

Zeg het maar... Waar woont de grootste Waterbaas?

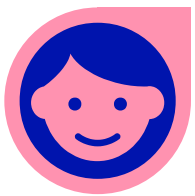

VERDER MET OPDRACHTEN – STAD

4

Vind een ton!

Kijk goed om je heen of je een regenton tegenkomt. In een voor- of achtertuin of tegen een gevel?

Een regenton plaatsen is echt iets voor Waterbazen! Met een regenton vang je regenwater op, zodat de straat niet onder loopt bij een hoosbui. Dat water kun je later weer gebruiken voor het besproeien van plantjes op een droge dag.

Degene die de meeste regentonnen telt, wint!

VERDER MET OPDRACHTEN – STAD

5

Tegeltelling

Kijk eens goed naar de straten en tuinen die je tegenkomt. Zie je veel tegels of is er ook groen? Wat is beter?

.....

Tuinen en straten met veel groen zijn beter. Door tegels in de stoep of in de tuin zakt het regenwater niet goed naar de bodem. Het weghalen van tegels geeft meer ruimte voor plantjes en diertjes en geeft verkoeling op hete zomerse dagen. En het verkleint de kans op overstromingen van het riool.

.....

- Kom je veel tegels tegen tijdens jouw wandeling?
- Waar zouden ze kunnen worden vervangen door groen?

Kijk om je heen door de ogen van een Waterbaas!

6

Pleinspotten

Kom je tijdens je wandeling een speel- of schoolplein tegen? Onderzoek dan eens of het een watervriendelijk plein is.

.....

Let bijvoorbeeld op: houtsnippers, schelpenpad, planten, bloemen, bomen, struiken, gras, wadi, houten klimobjecten, waterpomp, regenton, goot, ondergrondse watertank of een groen dak.

.....

Waterbazen houden van watervriendelijke pleinen!

.....

VERDER MET OPDRACHTEN –STAD

7

Waterweetje

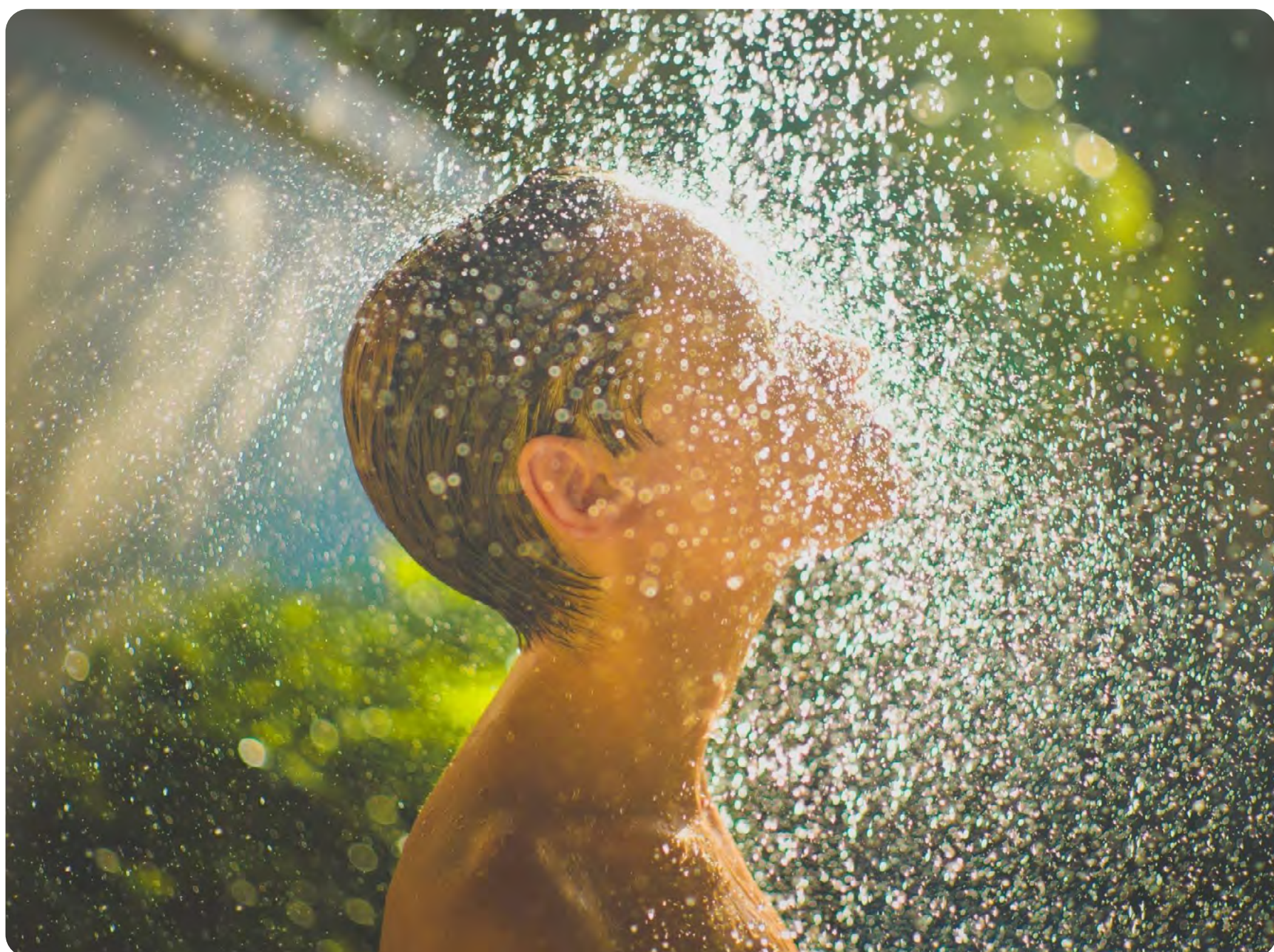
Wist je dat een volwassen mens, gemiddeld uit 37 liter water bestaat? Dat is evenveel als 37 melkpakken vol...

.....

Hoeveel water gebruik je ongeveer per dag per persoon?

- A. 10 tot 100 liter
- B. 100 tot 160 liter
- C. 160 tot 200 liter

[> Check je antwoord](#)

8

Wie-wat-wadi?

Vind een wadi! Een wat..?

.....

Bij nieuwe wijken zie je vaak een geul in de berm of midden in de straat. Deze geul heet een wadi en is gevuld met grind en zand. Een wadi kan zowel water vasthouden als door laten sijpelen.

Als het hard regent, loopt het water van daken en wegen niet in de riolering, maar via de goten of greppels in de wadi. Het water kan dan langzaam wegstromen naar een vijver of in de grond. Zo voorkom je overlast van water op straat.

.....

Waterbazen houden van wadi's!

.....

VERDER MET OPDRACHTEN – STAD

9

Weeralarm!

Er zijn steeds vaker extreme hoosbuien of juist droge periodes in Nederland. Ook jij kunt wat doen om wateroverlast, extreme hitte of een tekort aan water in jouw wijk te voorkomen. Bedenk zelf drie dingen die je kunt doen.

[>Check je antwoord](#)

10

Waterbazenselfie!

Goed bezig, Waterbaas!

.....

Laat anderen weten dat je meedoet aan de Waterbazen Wandelingen. Maak een foto en plaats een selfie op je sociale media met de hashtag #WatEenWaterbaas

.....

Misschien doen je vrienden wel mee en komen er nog veel meer Waterbazen in Nederland!

.....

VERDER MET OPDRACHTEN – STAD

Antwoord vraag 6:

A. 22.000 kilometer

Antwoord vraag 8:

C. In het huidige klimaat kan volgens modelberekeningen eens in de tienduizend jaar een windsnelheid worden bereikt van 170 km per uur.

Antwoord vraag 3:

Alle drie antwoorden zijn juist!

Sloten, meren en kanalen hebben onderhoud nodig. Zand, slib en bladeren belanden namelijk op de bodem waardoor het water steeds ondieper wordt. Door al dit overbodige bagger te verwijderen, krijgt water meer zuurstof, ruimte en licht. Dat is goed voor de planten, vissen en overige (water)dieren. En ook voor de mensen die naast het water wonen, want die hebben minder kans op overstromingen.

.....

Antwoord vraag 5:

Denk aan... Van de regen in de drup.
Na regen komt zonneschijn. Dat is de
druppel die de emmer doet overlopen.
Een druppel op een gloeiende plaat.
Water bij de wijn doen. Dat valt in het
water. Hij is zo vlug als water. Een storm
in een glas water. Zij zijn als water en
vuur. Stille wateren hebben diepe
gronden. Dat staat als een paal boven
water. Water naar de zee dragen.
Een steek onder water geven. Hij laat
het water over de dijk lopen. Op elkaar
lijken als twee druppels water.
Morgenrood brengt water in de sloot.

Antwoord vraag 6:

B. Normaal Amsterdams Peil. In Nederland gebruiken we sinds 1818 het NAP als referentievlak voor hoogtemetingen. Het hoogste punt van Nederland is de Vaalserberg in Limburg: 322 meter boven NAP. Het laagste punt van Nederland ligt in een weiland in de Zuidplaspolder ten noordoosten van Nieuwerkerk aan den IJssel: 6,76 meter onder NAP.

Antwoord vraag 8:

Huizenbouwers- laag waterpeil

De grond is goed hard zodat er goed gebouwd kan worden.

Aardappelboer- laag waterpeil

De aardappelen doen het goed; die hebben weinig water nodig.

Eigenaar kanobedrijf- hoog waterpeil

Er kunnen er geen kano's worden verhuurd als er te weinig water in de vaart of sloot staat.

Boer met koeien- niet te laag en niet te hoog. Het gras dat koeien eten mag niet uitdrogen, maar bij een te hoog waterpeil zakken koeien door de grond.

Natuurbeheerder- afwisselend laag en hoog.

Een beetje droogte in de zomer is goed, dan kunnen de zaden ontkiemen. Maar vochtigheid is ook nodig, het mag af en toe drassig zijn.

Antwoord vraag 7:

Antwoord B: 100 tot 160 liter

We gebruiken ongeveer 125 liter water per persoon per dag. Om te drinken, te douchen, de wc door te spoelen enzovoorts.

Daarom zijn Waterbazen zuinig met water!

Antwoord vraag 9:
Heb je hieraan gedacht?

Tegen wateroverlast: neem een regenton, tegel uit je tuin, plantje erin, maak een geveltuin, plaats een regenwatervijver, neem een grindpad in plaats van een tegelpad, en...

Tegen hitte: groen in je tuin, plant een boom, een groene gevel en..

Tegen droogte: plaats een regenton, neem meer planten en een boom, plant een heg in plaats van een schutting en...

Ontdek wat je nog meer kan doen voor
schoon en voldoende water en veilige
dijken. En vind jouw waterschap.

Kijk op: waterschappen.nl/waterbazen

Deze mobiele pdf is ontwikkeld door
Smartmobiletour.nl in opdracht van de
Unie van Waterschappen, april 2021.
Alle rechten voorbehouden.

